

Latweesch u Awises.

Nr. 11. Bettortdeena 16ta Merz 1844.

Tew ne buhs uele etigi swchreht.

Kargopel pilfatinā (Olonez-guberniā). Kreewussemme pirkā 13tā Dezember 1843 kahds semmneeks no Surmas aprinka, ar wahrdū Andrejan Uljanow, 16 pohdus siwju, un aigahja ar wifahm siwiin no pilfata, bes ka winsch tahs paschais buhtu aismaksajis. Tas siwju-kuptschis pehzak winnu ussibmeja un apsuhdseja pee teefas. Uljanows leedsahs teesas preefschā, ka winsch siwju-kuptschim neko ne eshoft parrabā, un atzeize pehdigi, winsch gribboht ohtru reisi maksahst, ja kuptschis preefsch tahm svehtahm bildehm gribb svehreht: „aklis palikt, ja to naudu ar netaifnibu buhtu nelmis.“ Kuptschis arri tuhliht bes dauds apdohmaschanahs svehreja, un Uljanows, tam to naudu dohdams, arridsan preefsch tahm svehtahm bildehm svehreja, ka winsch to naudu dubbuli maksajoht. Pebz tam winsch gahja us Uktas aprinki, tur sawas siwis pahrdoht, bet wehl zellā buhdams valikka us abbahm azzim aklis, ta ka winsch wairs ne warreja tablak tift. Ta winnu arradde garram braukdams tas semmneeks Andrejew, un nowedde winnu us to aprinka pilfatu, kur Uljanows mahzitaja un wissu lauschu preefschā isteize, ka winsch wilstigi svehrejis, un ka tam siwju-kuptschim taisniba.

F. V.

Grahmatneeku labbas un derrigas wehlefchanahs wisseem teem preefschā luktas, kas warr un gribb lihdseht.

Wahzescheem ta leela un augsti teizama laime, ka teem sawā wallodā brihnum dauds un daschadas grahmatas rohnahs, no kam dauds lohti derrigas un turklaht lehtas, ta kā tahs arri

nabbaga laudim par labbu nahk. Ar mums Latweescheem dauds zittadi. Mums grahmatu mas, tadeht jaw ne warram ielassitees, kā Wahzeetis, kahda drifketa, taha japehrk, lai buhtu ittin labba jeb tik mehrena. Ohtrais gruhtums irr mums, ka pawissam ne dabbujam sunnah, kahdas grahmatas Latweeschu wallodā atkal no jau-na farakstitas. Wahzeescheem us scho wihsī atkal leels labbums. Tee dabbu no grahmatu prezzienekeem katra gaddā leelas drifketas grahmatas par welti, kur wirfsraksti, maksa un leelums no wifahm grahmatahm atrohnahs, kas tik Wahzu wallodā ihſā brihdi farakstitas. Bet kas to pasazzihs Latweescheem! Ja kahdureis kahdam Latweeschu draugam schaujahs prahā, ka zitteem jauna grahmatā wehl naw pasihstama, tad tas fluddina „Sanna par jaunu grahmatu;“ bet ja to peemirhis, tad leels laiks pa-eet, kamehr rets no Latweescheem to dabbu dsirdeht. Bes tam schihs rettas fluddinaschanas mums mas ko libds; jo treschais un leelakais gruhtums mums, kas tahlu no Rihgas un Jelgawas dsihwojam, irr schis, ka retti kahdam laimesees jaunu grahmatu dabbuht pirk, lai arri winnas wahrdū un maksu sunnatu, lai gan arri naudu rohkānessatu. Rihgā taggad dauds grahmatas un grahmatinas dabbujamas, kas ihsti derrigas buhtu zaur sawu lehtumu, ka ta augsti slaweja-ma grahmatā no Dr. Brehm, „Padohmi, kā no niknahm sehrgahm un wahjibahm issfargatees warr;“ jeb „Pamahzischana kā ihsten kristigi jadsihwo,“ jeb „Wehstinessis, kas labbu wehstii atness,“ un wehl zittas; bet ja gribbi fewim tahdu pirktees, tad juhds sirgu un brauz us Jelgawu un wehl us Rihgu, ja tur grahmatu drifkēs eespeesta. Ja gribbi kahdu Wahzu grahmatu, lai arri buhtu pee Italijsas jeb Sprantschu semmes rohbeschahm drifketa, tad grahmatu prezzieneeki

pehz 6 — 8 neddekahm tew to apgahdahs; bet Latweeschu grahmatas tee ne usnemimahs; ne tizzam, ka schee pee tam wainigi.

Dauds labbaki ne eet ar Latweeschu awisehm. Dusch nemtu woi Jelgawas woi Nihgas awises, faut tik warrejis tahs apstelleht un par tahn aiss-makfaht. Zaur pasti scho wissu isdarriht nahkahs par gruht. Tadeht nu wissu scho peeminnetu gruhtibu deht dands, dauds Latweeschi wehlahs: 1) Lai rastohs kahds Latweeschu draugs; bet tad gan arri ihsts draugs, kas isgahdatu, ka masa grahmatina Latweescheem rohkäis tistu, kur wissu Latweeschu grahmatu wirsraaksis, makfa, lappa skaitlis u. t. j. pr. atrohnams buhtu; 2) ka katra gadda gallä ihpaschu lappu drikketu, kas peeminnetas leetas no wissahm tahn grahmatahm issafka, kas pa to gaddu rakstös eespeestas, un ka schi lappa laudis nahktu; 3) ka, ja ganmas, to mehr schohs 4trös Kursemnes pilfatōs: Jelgawa, Leepaja, Kuldigā un Zehkabstättē wissas grahmatas Latweeschu wallodā buhtu dabbujamas; jo no katra nowadda mehds un waisjaga us weenu no scheem peemjymeteem pilfateem braukt, un ta tad arri katris nabba-dsinsch bes reisafchanas us Jelgawu un Nihgu pee grahmatahm kluhtu; 4) ka schohs 4trös pilfatōs arri wissas Latweeschu awises warretu apstelleht, arri Wahzu awisehm neeks ne kaitetu.

Kursch mums Latweescheem schihs labbas un derrigas wehleschanas peepildihs, tas buhs weens ihsts Latweeschu un skohlu draugs, kas tuhdal isschikrambs no teem daudseem draudsineem, kas labbyraht wissu labbu wehl, bet pee wissas ee-spehschanas to ne darra.

Us dauds Latweeschu wehleschanahm farakstihts no

A. S.

• Sinna par jaunu grahmatu.

Bä Paleijas Jahnis sawu buhfchanu kohpis, Arraja-laudim par preefschibmi farakstihts no G. S. Brasche, Nihzes un Bartes mahzitaja. Jelgawa pee Steffenhagena 1844. 340 pusslappas un weena lappa ar daschadahm

nosihmeschanahm, makfa wahkā eefeeta 75 kap. fudr. naudā.

Alt leelu preeku saweem lassitajeem sinnu no schihs grahmatas dohdam, zerredami ka zaur winnas lassifchanu tee lassitaji tikpatt no tahs dabuhs mahzibu smeltees, ka winnas lassifchana mannim par pamahzischanan neween, bet arri par patihkamu laika-kawekli irr bijusi. Nihzes un Bahrtes mahzitajs irr Latweeschu tautas mihlotajs, winni Latweeti labbi pasihst un talabb neween labbi uskehruschi to wallodu, ar ko sawus lassitajus pamahziht, bet arri kurrā weetā, pee kahdas buhschanas ihpaschi teem derretu mahzibu dabbuht. Juhs atraddiseet tai grahmatā lohti gaischi un saprohtami isliktu pamahzischanan par to us kahdu wihi si aimneeks panifikuscheem laukeem warr spehku eedoht zaur labbaku lauka eekohpschanu un ihpaschi zaur mehslu un suhdu wairofchanu. Schi islikfchana jeb issstahstischana mannim ihpaschi patikkusi. Pee tam wehl winni saprattigi un saprohtami isleek, ka lauku-kohpschana us astoni laukeem kohpjama, un ka tahda kohpschana ne warr zittadi, ka aimneekam leelaku auglu mantu peeschfirt nedz treiju-laiku-kohpschana. Tee arri israhda kurrā semmē, kurrā laikā katrs anglis sehjams un no daschadahm labbibas, un auglu-surtehm, kurrā katrai semmei ta derriga. Schi pamahzischana now rakstita us kafkisma wihi, kur lassitajam to mahzibu ka kaltin eekaltu galwā, ta turprettim irr issstahstita itt ka pahris zilweku mihligi tehrsedami weens ohtru pamahzitu. Us tahdu paschu wihi irr mahzihsts: ka buhs sawus lohpus, sawus dahrsus, sawas bittes kohpt. Un lai tu lassidams ne apniktu weenumehr mahzibas dsirdeht, tad zaur dauds lappahm pawissam zittadas farummaschanahs. Tur Tew stahsta Jahnja jaunibas deenas, winna prezziwas, ka laulineekeem eeksch laulibas buhs dshwoht, ka nanda eeksch krahfchanas lahdes likta wairojahs, semmē aprakta no sageleem atrohdama un ka ruhfa to warr samaitaht; Jahnja kahsas; ka Jahn kahrdinajuschi malku sagt, schihdam kunterbandi west; ka eeksch daschadahm nelaimehm krittischus zilwokus no ahtras nahwes warr isglahbt; ka lau-

schu mehles zilweku brihscham ist par nepateesi eeksch waltodas eenenm un zik muttigas feerwas ihpaschi pee tam nelabbu mallodu islaist plazzl; zik neprahrtigi behrnu-fanehmejas un behrnu-dsem-detajas brihscham darra; ka ne buhs taunu ar taunu atreebt; zik blehdigi teesas-wihreem un frihwereem brihscham atgaddahs darriht, un kahdi untumi tahdeem fundsineem usnahk, kas no kreizu-skohlas mahjäas pahrnahkuschi eerauga Latweeschu meitu seedoschus waigus; ka schee mitischki laujahs saguhstitees eeksch walgeem un zik pehz tahn irr assaras jaraud, kad gohds irr aissahjäis webjä; zik neprahrtigi tahdas taunä un negohdä krittuschas meitas pehz prez Zahs un kahdas grehzigas dohmas tahn kad usnahk; kà sain-nekeem sawu faimi buhs uskohpt um apghaadt; kà behrnus buhs kohpt pee méesas un dwehseles; kahdu svehitbu tee spredditi nessuschi kas to brandwihna-dserfchanu aprahj, un zik labs krohdsineeks teizams tur, fur mas to labbu krohdsineeku irr u. t. j. pr. Daschi wahrdi muhsu — Jelgas was widdum freschi, schee irr ihpaschi pa weenai weetai saliki un Latwilli un Wahzifki isstah-stiti. Steffenhagen Kungs pehz Leeldeenas wifseem Kursemnes-mahzitajeem no schihs grahamas us pahrdohshamu aissuhihs, un zerru sti-pri ka Juhs, mihti lassitaji ir no sawa pasha mahzitaja scho grahamatu dsirdefeet dau-dsinatu.

W. Pantenius,
Jelgasas Latv. rihtamahzitajs.

• Ta nelaika gars. (Skattees Nr. 10.)

1.

Kam behdajtees tik pahrleeku
Kam raudat tà bes apdohmu,
Woi dohmajeet mann' sudduschu
Lihds ar scho nahwes stundinu?

2.

Es tik no méesas ofschibrohs,
Itt kà no drehbehn ieghrbobs;
Ak, zik nu labbi man irr sché,
Davids zittadi, kà pafaulé.

3.

Tur behdas, krusts un firdehsti
Bij katu deenu redsami,
Bet schet nu debbehs walstibâ,
Tik preekus redsu pilnibâ.

4.

Tahs méesas kappâ eelikta,
Gan truhdeem tappe nodohtas,
Bet es, tas gars, wehl dñishwoju
Un baudu svehtu lihgsmibu.

5.

Tew mihlaka es pateizobh
Itt firnigi tew pateizobh,
Ka tu man tà tik mihligi
Wehl nahwes sveddrus flauziji.

6.

Jums firmqis tehws un mahmina,
Jums arr tåpatt pateiziba,
Kas man' us rohkahm nessajaht
Un sawâ khepi lohlajaht.

7.

Juhs dewat man to preekschishmi,
Kà wajag' zensteez tikkuscht
Pehz Jesus pehdahm pakkol eet —
Reds — nu es warru preekos finiet.

8.

Ur Deewu iad nu mihlaki,
Ur Deewu draugi, raddini
Tik luhsdohs: waldat waimanas
Un noslaukat few assaras.

9.

Es gan pee jums wairb ne nahkschu,
Jo es sché muhscham palikschu;
Bet juhs, ak mihlee — juhs gan drihs
Pee mannim nahwe atwedihs.

F. K.....g.

Teesas fluddinashanas.

Us pawehleschanu tahs Keiserifcas Majesteetes,
ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis ic. ic. ic.,
tohp no Ugahles pagasta teesas wissi tee, kam kahdas
tafnas parradu prassishanas pee tahs atlifikuschas
mantas ta libdoscinniga Ugahles klehts-waggares Kahrla Rosenberg buhnti, usaizinati, diwu mehneschu star-pa, no appaksch rakstitas deenas, tas irr wisswehlaki
lihds ihtu April f. g. sawas prassishanas ar winnu
peerahdischanahm pee schihs pagasta teesas usdoh; tur-
prettim sagaidit, ka wisseem teeni, kas lihds wirs-
peemjunetam terminam ne buhs peeteikuschees pehz

likkumeem muhschigu klusuzeeschanu uslik. Täklaht tohp arti wissi tee, kas winnam kō parradā, jeb ka rohkās kahdas pee schihs mantas peederrigas wehrtibas woi zittas leetas buhtu, usaizinati, pee dubbultas malkschanas sawus parradus libds wirfspeeminnetam terminam aismakfaht un tahs wehrtibas leetas atdoht. To buhs wehrā likt! Ugahles pagasta teesa, tāi 19tā Webruar 1844.

(L. S.) + + + Mattihs Nunkaln, pagasta wezz.
(Mr. 18.) Karl Freyberg, pagasta teesas frihveris.

Kad ta, tāi pee Lindes peederriga lohpumuischā bishwodama meita Libse Brügge nomirruisi, tad tohp wissi mantineeki schihs nelaikes usaizinati, divu mehneschu scorpā, prohti libds 21mu April f. g. pee Lindes pagasta teesas peeteiktees, jo wehlak neweenu wairs ne klausih. Tā arri tohs, kas tai nelaikei kō parradā buhtu, usaizina, sawus parradus libds peeminentam terminam pee schihs teesas usdoht un atlidsinaht, zittadi teem schee parradi dubbulti buhs jaats libdsina. Lindes pagasta teesa, 21mā Webruar 1844.

(Mr. 29.) M. Golowin, pagasta wezzakais.
Grüenthal, pagasta teesas frihveris.

No Suhres pagasta teesas tohp wissi parradu dewei ja Suhres Pruhfscha fainneeka Kasper Lührmann, par kurra mantu inventariuma un zitta parrada dehlkenkurse spreesta, usaizinati, wisswehlak libds 22tru

April 5. g. tas par to weenigu un ißfiehgschanas teminu nolikts irr, pee saudeschanas sawas teesas, woi paschi, woi zaar weetneekem, kur tahdi pecenemmamit, pee schihs pagasta teesas peeteiktees, jo wehlak neweenu wairs ne klausih. To buhs wehrā likt! Suhres pagasta teesa, tāi 4tā Merz 1844.

(L. S.) + + + Walter, peeshdetajis.
(Mr. 21.) C. Hagenfeld, teesas frihveris.

Zittas fluddina schanag.

Zaur scho teek wisseem teem sinnamu darrihts, kam patiktu apnenitees muhretu lohpu-stalli buhweht Kiukumuischā pee Zrlawas, un prohti ar faveem pascheem algadscheem, lai 31mā Merz f. g. talabb pee Zrlawas pagasta teesas peeteizahs, kur arri wissas klahatas sinas warr dabbuht.

Tai 8tā Merz 1844 no rihta irr no ta pee Kalnamusichas peederriga Pikk-krohga divi sirgi sogti, prohti: 1) feschu goddu wezs gaischi bruhns sirgs no widdeja auguma, ar trim baltahm kahjahn un ar divi maseem balteem plekkeem pee astas; 2) sepsituu gaddu wezs gaischi farkans sirgs arridsan no widdeja auguma un ar masu blehi peerle, kas kā krusts ißstattabs. Kas schohs sirgus isdibbina un Kalnamusichā nodohd, dabbohn divide smits p e e z u s rublus fudr. pateizibas naudag.

Maudas, labbivas un prezzi firgas us plazzi. Rihgā, tanni 6tā Merz 1844.

Sudraba naudā.		Sudraba naudā.			
Rb.	Kv.	Rb.	Kv.		
I jauns dahlderis	geldeja	I 33	I pohds kannepu	tappe malkahds ar	I —
I puhrs rudsu	tappe malkahds ar	I 25	I — linnu labbakas surtes	— —	I 80
I — kweeschu	— —	I 15	I — — fluktakas surtes	— —	I 60
I — meeschu	— —	I 5	I — tabaka	— —	65
I — meeschu - putraimu	— —	I 50	I — dselses	— —	75
I — ausu	— —	I 65	I — sveesta	— —	2 40
I — kweeschu - miltu	— —	I 50	I muzzo filku, preeschu muzzā	— —	8 25
I — bihdeletu rudsu - miltu	— —	I 70	I — — wihschnu muzzā	— —	8 50
I — rupju rudsu - miltu	— —	I 30	I — farkanas fahls	— —	7 —
I — firmu	— —	I 50	I — rupjas leddainas fahls	— —	6 —
I — linnu - sehklas	— —	I 25	I — rupjas baltas fahls	— —	4 25
I — kannepu - sehklas	— —	I 40	I — finalkas fahls	— —	4 10
I — limmenu	— —	5 —			

Brihw driskeht.

No juhrmallas gubernementu augstas waldischanaas pusses: Waldischanaas-raths A. Veitler.
No. 97.